ZRC SAZU

Slovenski pravopis v 21. stoletju: od interpretacij k dejstvom ob Pravopisu 8.0

Izr. prof. dr. Helena Dobrovoljc

ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša

Univerza v Novi Gorici, Fakulteta za humanistiko

Strokovni posvet?

ZRC SAZU

Vabilo in potrditev udeležbe

Predstavnike strokovne javnosti vljudno vabimo, da se posveta udeležijo in s svojimi strokovnimi stališči prispevajo k tehtnemu razreševanju odprtih vprašanj slovenskega pravopisa ter k oblikovanju rešitev, ki bodo v podporo jasni, odgovorni in sodobni rabi slovenskega knjižnega jezika.

Zaradi lažje organizacije posveta prosimo za **potrditev udeležbe do torka, 19. oktobra 2026, do 12. ure na elektronski naslov pr.mk@gov.si.**

Neskladja med priročniki knjižnega jezika

ZRC SAZU

SSKJ (1970–1991), SSKJ 2 (2014)

- kitajski zid
- oktober/Oktober (revolucija)
- navidez in na videz
- ponavadi in po navadi
- avstroogrski; tridentski koncil
- C vitamin; UKV oddajnik
- premier – rod. premiera
- Arboretum Volčji potok; gracije
- košárka/kóšarka; nogometašica
- dvanájst in dvánajst

SP 2001

- Kitajski zid
- oktober; oktobrska revolucija
- na videz
- po navadi
- avstro-ogrski; Tridentinski koncil
- C-vitamin; UKV-oddajnik
- premier – rod. premierja
- Arboretum Volčji Potok; Gracije
- kóšarka; nogometašica/nogometašinja
- dvanájst

Kako se je začelo

PRAVOPISNA KOMISIJA

Vodila jo je doc. dr. Helena Dobrovoljc (ISJFR, ZRC SAZU in UNG).

Člana akademika: Janez Orešnik in Jože Toporišič

Člani komisije v ožji sestavi: doc. dr. Aleksandra Bizjak Končar (ISJFR, ZRC SAZU in UNG), dr. Nataša Jakop (IJSFR, ZRC SAZU), dr. Andrej E. Skubic (samozaposlen v kulturi), doc. dr. Hotimir Tivadar (FF UL) in dr. Peter Weiss (ISJFR, ZRC SAZU)

Člani komisije v širši sestavi: mag. Peter Holozan (Amebis), prof. dr. Marko Jesenšek (FF UM), Marta Kocjan Barle (slovenistka, lektorica in urednica), dr. Drago Kladnik (GIAM, ZRC SAZU), doc. dr. Tina Lengar Verovnik (FDV UL), prof. dr. Marko Snoj (ISJFR, ZRC SAZU in FF UL), prof. dr. Irena Stramljič Breznik (FF UM), dr. Mojca Žagar Karer (ISJFR, ZRC SAZU) in izr. prof. dr. Andreja Žele (FF UL in ISJFR, ZRC SAZU)

Letopis SAZU 2013

Pravopisna pravila se pri nas niso spreminjala ali dopolnjevala več kot pol-drugo desetletje. Tako je SAZU Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU podelila mandat za ustanovitev in sestavo nove pravopisne komisije. Naloga te komisije je priprava predloga posodobitve obstoječih pravopisnih pravil v skladu s pravopisno tradicijo in ob upoštevanju jezikovnih sprememb sodobne slovenščine ter skrb za njeno uveljavitev v jezikovni praksi. Pravopisna komisija je bila ustanovljena v dvodomni obliki. Zgornji dom odloča o spremembah in dopolnitvah pravopisnih pravil, spodnji dom pa je v ekspertno pomoč zgornjemu. Komisija je v drugem delu preteklega leta že začela z delom.

Naloge iz prejšnje točke komisija opravlja:

1. v naslednjem ožjem sestavu, kadar obravnava tekoče zadeve:
   - doc. dr. Helena Dobrovoljc, predsednica,
   - akad. Janez Orešnik, član,
   - doc. dr. Aleksandra Bizjak Končar, članica,
   - doc. dr. Tina Lengar Verovnik, članica,
   - doc. dr. Nataša Jakop, članica,
   - dr. Andrej E. Skubic, član,
   - izr. prof. dr. Hotimir Tivadar, član,
   - dr. Peter Weiss, član ter

2. poleg predsednice in članov iz ožjega sestava, po predhodnem vabilu po potrebi za obravnavo posameznih področij še iz nabora naslednje širše sestave:

poleg predsednice in članov iz ožjega sestava, po predhodnem vabilu po potrebi za obravnavo posameznih področij še iz nabora naslednje širše sestave:

- dr. Peter Holozan, član,
- prof. dr. Marko Jesenšek, član,
- Marta Kocjan Barle, članica,
- dr. Drago Kladnik, član,
- prof. dr. Marko Snoj, član,
- prof. dr. Irena Stramljič Breznik, članica,
- dr. Mojca Žagar Karer, članica in
- izr. prof. dr. Andreja Žele, članica.

Vsi imenovani soglašajo z imenovanjem.

Specializiranost članov širšega sestava

Peter Holozan	»Področje, s katerim se trenutno največ ukvarjam, so **vejice**. Imam tudi veliko izkušenj s **sklanjanjem** oz. **spreganjem** besed in z iskanjem primerov po korpusih (tudi bolj zapletenih, ukvarjal sem se npr. z ujemanjem sestavljenih osebkov z glagolom). Veliko pa se ukvarjam tudi s **skladnjo** in seveda na splošno z **normativnostjo**.«
dr. Marko Jesenšek	–
dr. Drago Kladnik	»Izražam zanimanje za sodelovanje pri problematiki **zemljepisnih imen**, predvsem tujih, na to področje pa se navezujejo tudi vprašanja rabe velike in male začetnice, ustreznih ločil ter pisanja skupaj in narazen, morda pa še kaj.«
Marta Kocjan Barle	»Lahko bi sodelovala pri naslednjih temah: **mala/velika začetnica**, **ločila**, **glasoslovje**/**pravorečje**, **tuja lastna imena**.«
dr. Marko Snoj	»Poznavalec **etimologije** občnega in lastnoimenskega besedja ter (pred)zgodovine jezika.«
dr. Irena Stramljič Breznik	»Za sodelovanje se čutim kompetentna pri vprašanjih **besedotvorja** in s tem povezanim pisanjem skupaj/narazen.«
dr. Tina Lengar Verovnik	»Sodelovala bi gotovo pri **načelnih vprašanjih o prenovi pravil** in razpravi o normativnih načelih, pri vprašanjih glede pridobivanja gradiva, od posameznih tematik pa (po potrebi) pri **mali**/**veliki začetnici**, **ločilih**, **krajšavah** in **pravorečju**.«
dr. Mojca Žagar Karer	»Sodelovala bi pri problemih s področja **terminologije**.«
dr. Andreja Žele	»Moji področji sta morfologija (**oblikoslovje** in **besedotvorje**) in pa **skladnja**, združeno (po novem) tudi morfoskladnja.«

Dokumentacijski sistem

PRAVOPISNA KOMISIJA PRI SAZU in ZRC SAZU

Domov | Komisija | Ankete | Pravopis 8.0 | Vabilo | Razno | In memoriam

Pravopisna komisija pri SAZU in ZRC SAZU

Pravopisna komisija pri SAZU in ZRC SAZU (do junija l. 2016 Pravopisna komisija pri SAZU) strokovno delovno telo, v kateri sodelujejo predstavniki različnih strokovnih javnosti, zlasti slove predstavnikov raziskovalnih in pedagoških ustanov, strokovnjakov za različna jezikovna področ komisiji omogočeno, da se seznani z različnimi pogledi na pravopisna in s pravopisom povezana je posledično prenovi knjižnojezikovni standard v skladu s pričakovanji pišoče javnosti.

Naloga pravopisne komisije in sodobnih normativnih prepričanj, zlasti pa k presoji jezikovnih novosti, sistemske utemeljitve za nove rešitve.

Prenova pravopisnih pravil

Gradivo za seje

- Gradivo 4. seje PK
- Gradivo 5. seje PK
- Gradivo 6. seje PK (1)
- Gradivo 6. seje PK (2)
- Gradivo 7. seje PK
- Gradivo 8. seje PK
- Gradivo 9. seje PK
- Gradivo 10. seje PK
- Gradivo 11. seje PK: predlog oblikovanja pravil, velika in mala začetnica, nabor perečih vprašanj
- Gradivo 12. seje PK
- Gradivo 14. seje PK
- Gradivo 15. seje PK: pripombe članov PK; komentarji članov PK; čistopis poglavja ViM
- Gradivo 16. seje PK
- Gradivo 17. seje PK: predlog poglavja Krajšave; komentar M. Jesenška k ViM; čistopis poglavja ViM
- Gradivo 18. seje PK: predlog poglavja Krajšave s pripombami A. E. Skubica in H. Tivadarja; pripombe članov širšega sestava in M. Kocjan Barle na poglavje Krajšave
- Gradivo 19. seje PK: predlog poglavja Prevzete besede in besedne zveze; zapisnik srečanja članov glede pravorečja pri kraticah
- Gradivo 20. seje PK: Odprta vprašanja za problemsko sejo PK; poglavje o prevzemanju s popravki M. Kocjan Barle, H. Dobrovoljc, T. L. Verovnik (pismo in pripombe M. Kocjan Barle in pripombe D. Kladnika); predlog poglavja o prilagoditvah glasov (H. Tivadar)
- Gradivo 21. seje PK: Pripombe članov širšega sestava, vnesene v poglavje prevzete besede; Pripomba M. Snoja; Predlog M. Kocjan Barle

POGLAVJA V ZADNJI RAZLIČICI
2019: Poglavji **Pisna znamenja** in **Krajšave**
2021: Poglavji **Velika in mala začetnica** ter **Prevzete besede in besedne zveze**
2023: Poglavje **Glasoslovni oris** (Slovnični oris za pravopis – 1. del)
2024: Poglavje **Glasovno-črkovne premene** (Slovnični oris za pravopis – 2. del)

2023, 2024:
Pravila za prevzemanje iz

- albanščine, estonščine, finščine, francoščine, italijan
- baskovščine, češčine, danščine, hrvaščine, islandšč
- bolgarščine, bosanščine, japonščine, makedonščine

KOMENTARJI JAVNE RAZPRAVE

2019: Poglavji **Pisna znamenja** in **Krajšave**
2021: Poglavji **Velika in mala začetnica** ter **Prevzete be**
2023: Poglavje **Glasoslovni oris** (Slovnični oris za pravo
madžarščine, poljščine, slovaščine, španščine, turščine
2024: Poglavje **Glasovno-črkovne premene** (Slovnični o
islandščine, katalonščino, kitajščino, latinščine, nizozemš
nove grščine, portugalščine, romunščine, ruščine, srbščin

PRAVOPISNA KOMISIJA PRI SAZU in ZRC SAZ

Domov | Komisija | Ankete | Dokumenti | Pravopis 8.0 | Vabilo | Razno | V pripravi | In memoriam

Dokumenti

Zapisniki sej

- Zapisnik prve seje ožjega sestava Pravopisne komisije pri SAZU
- Zapisnik druge seje ožjega sestava Pravopisne komisije pri SAZU
- Poročilo o srečanju celotnega sestava PK pri SAZU
- Zapisnik četrte seje ožjega sestava Pravopisne komisije pri SAZU

Prijava uporabnika

Uporabniško ime:

Geslo:

Prijavi | Zapomni si me

Obnova gesla

Slovar kot preverjanje ustreznosti pravil

ZRC SAZU

Rzeszów Rzeszówa *samostalnik moškega spola*
PRAVOPISNA OZNAKA: zemljepisno ime
kraj na Poljskem
IZGOVOR: [žéšǫ̯], rodilnik [žéšova]
BESEDOTVORJE: Rzeszówčan, Rzeszówčanka, Rzeszówčanov, Rzeszówčankin, rzeszówski

Rž Rži *samostalnik ženskega spola*
PRAVOPISNA OZNAKA: zemljepisno ime
gora v Julijskih Alpah
IZGOVOR: [ə̀rš], rodilnik [ərží]
BESEDOTVORJE: rški
PRIMERJAJ: rž

Savin[1] Savina *samostalnik moškega spola*
PRAVOPISNI OZNAKI: ime bitja, osebno ime
moško ime
priimek
IZGOVOR: [savín], rodilnik [savína]
BESEDOTVORJE: Savinov
ZVEZE: Risto Savin

Starr[1] Starra *samostalnik moškega spola*
PRAVOPISNI OZNAKI: ime bitja, osebno ime
angleški priimek
IZGOVOR: [stár], rodilnik [stára]
BESEDOTVORJE: Starrov
ZVEZE: Ringo Starr

Rž Rži — Status: Predlog

IZGOVOR: [ə̀rš], rodilnik [ərží]
BESEDNA VRSTA: samostalnik ženskega spola
PRAVOPISNA OZNAKA: zemljepisno ime

Ponazorila

|gora v Julijskih Alpah|: greben Rži; Veselil sem se ture na Rž; snežišča pod Ržjo

PREDLOŽNA RABA

KJE? na Rži
OD KOD? z Rži
KAM? na Rž

//ePravopis

slovar

Rž	[ə̀rš]
Rži	[ərží]
Rži	[ə̀rži]
Rž	[ə̀rš]
pri Rži	[pri ə̀rži]
z Ržjo	[z_əržjó]

Pomanjkanje raziskav

ZRC SAZU

Rezultati raz. projekta 2011

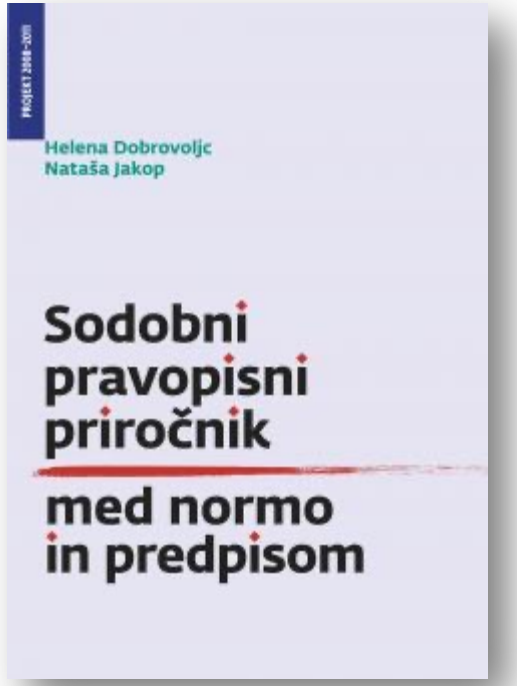

2012
20 avtorjev

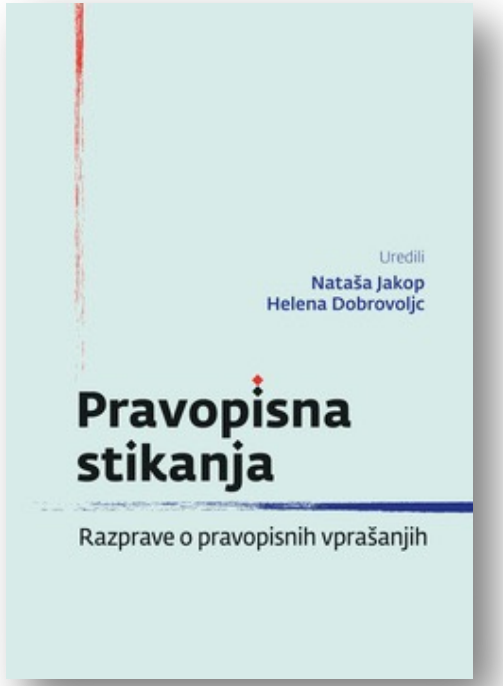

2015
27 avtorjev

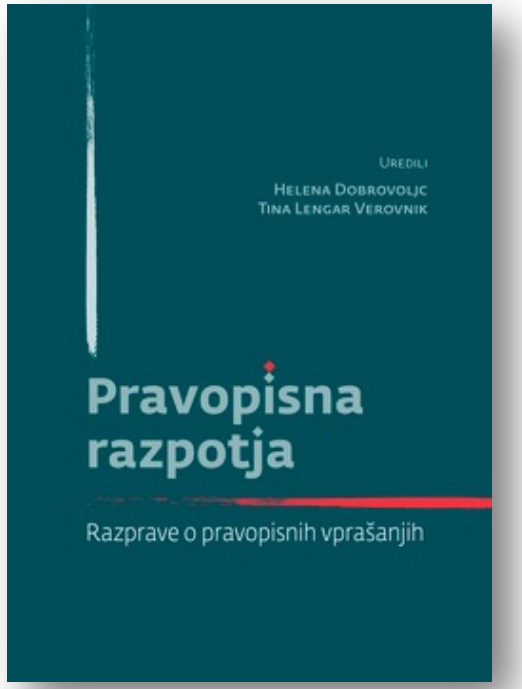

2022
23 avtorjev

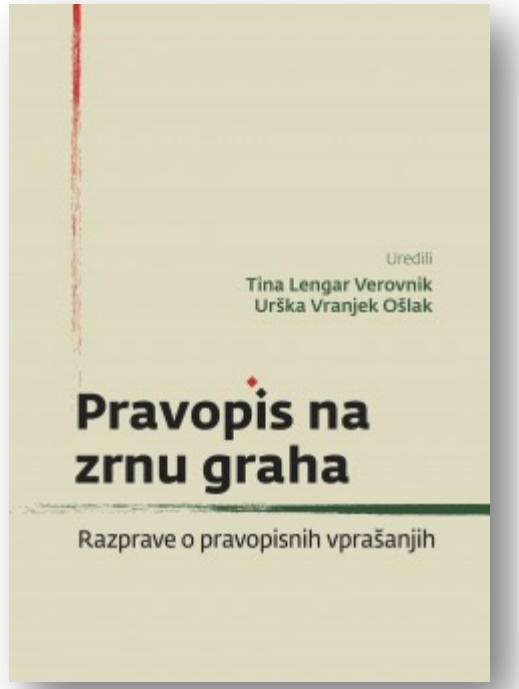

Spreminjanje sestava komisije in stalnost članov in članic

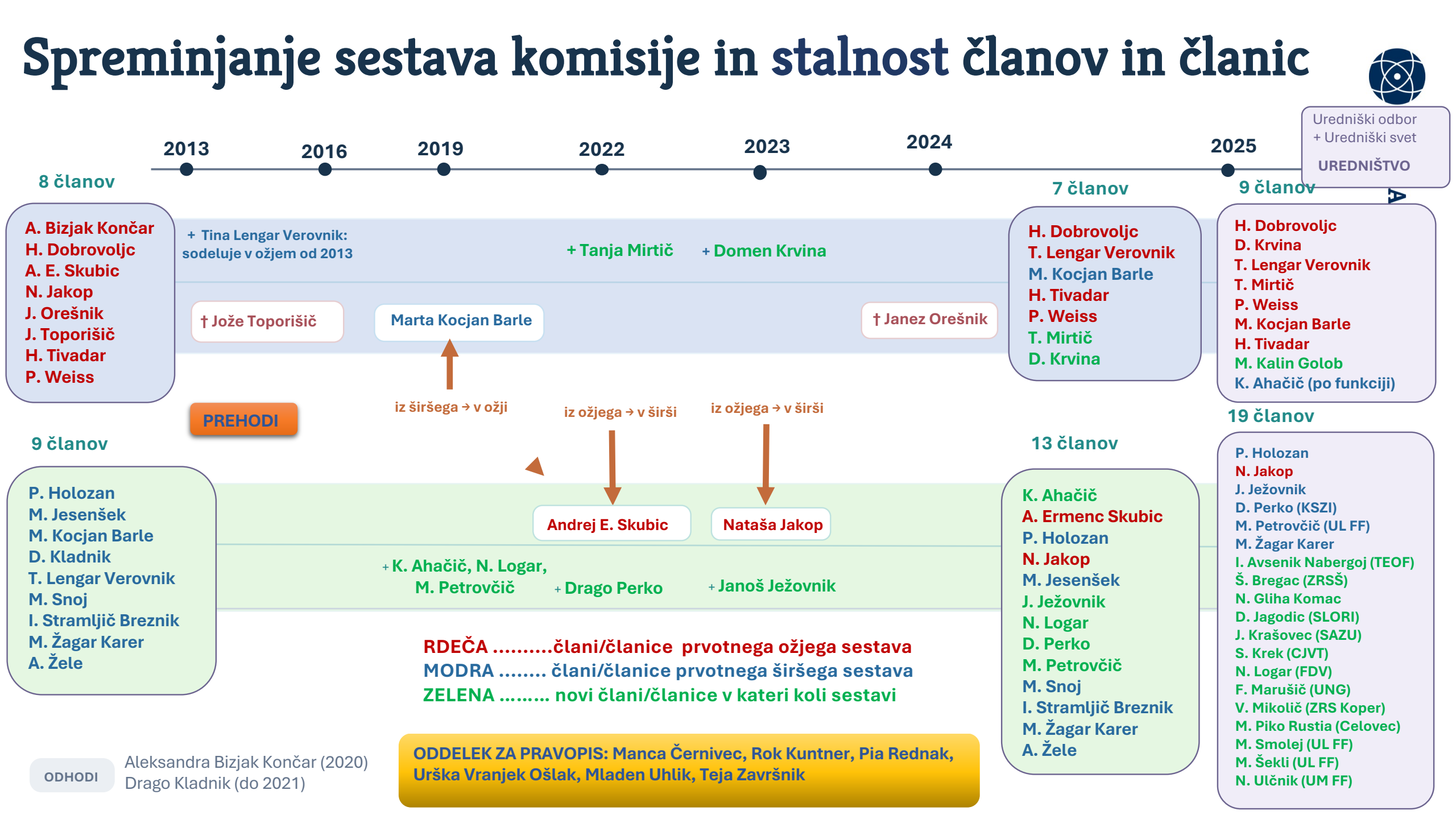

Interna razprava s širšim sestavom pred javno razpravo …

POGLAVJE	Branje v širši skupini	Pripombe	Dopolnitve in priprava rokopisa	Javna razprava	Število pripomb
Pisna znamenja	**2015**	MKB, ISB, MŽK, AŽ		**2019**	**326**
Krajšave	**2015**	PH, MKB, DK, MS, ISB, MŽK, AŽ		**2019**	**228**
Velika in mala začetnica	**2016**	PH, DK, NL, MJ, MKB, ISB		**2021**	**1256**
Prevzete besede in besedne zveze	**2017**	PH, MKB, MS, DK, NL, AŽ		**2021**	**139**
Ločila	**2025***	NL		**2025**	**173**
Slovnični oris za pravopis	**2021**	KA, AES, PH, DK, NL, MP, MS, ISB, MŽK, AŽ + TM	I. Glasoslovni oris	**2023**	**153**
			II. Glasovno-črkovne premene	**2024**	**142**
			III. Oblikoslovni oris	**2025**	**90**
			IV. Besedotvorni oris	**2025**	**106**
O prevzemanju iz tujih jezikov					
pravila za **10 tujih jezikov**		/		2023	**120**
pravila za **11 tujih jezikov**		/		2024	**208**
pravila za **11 tujih jezikov**		/		2024	**320**
pravila za **11 tujih jezikov**		/		2025	**184**

… in tudi ob javni razpravi

ZRC SAZU

19. 4. 2019

Kakšen je torej postopek? Pravila pripravlja ožji sestav, širši sestav deluje kot svetovalno telo. Čistopisi poglavij, pripravljeni po potrditvi obeh sestavov, zapisniki in gradivo za seje so dostopni na skupnem spletišču, do katerega imajo člani obeh sestavov neomejen dostop. Transparentnost postopka na delovnem spletišču je bila uvedena prav zaradi želje po stalni obveščenosti obeh sestavov komisij. Če pa bi bilo kaj še vedno nejasno, sem sama (pa tudi člani ožjega sestava) vedno pripravljena odgovoriti na odprta vprašanja. Ker ima vsak član PK neomejen dostop do spletišča, je prav, da občasno pregleda vsa razpoložljiva gradiva.

7. 10. 2020

Odzivi so sestavni del internega protokola komisije in jih pričakujemo. Hkrati pa v vseh letih delovanja naše komisije gojimo spoštljiv in strpen dialog, ki izključuje omalovaževanje dela drugih, četudi smo še tako prepričani v prelomnost svojega. Pogosto se po določenem času izkaže, da so razlike manjše, kot je videti, ali da je razlog za nasprotja čisto nekje drugje kot v zapisanem. Hvala, torej, za neposreden odziv in izraženo mnenje o čim bolj kakovostnem sodelovanju in diskutiranju, ki ga podpiram.

5. 3. 2021

Ker je javna razprava namenjena najširšemu krogu javnosti, spletna objava pa v tej delovni fazi oblikovno žal manj pregledna, smo za vaše branje pripravili tudi klasično različico (**v pripetih datotekah**). Način komentiranja pravil si torej izbirate sami, najbolj veseli bomo pripomb, oddanih prek spletnega portala Pravopis 8.0.

5. 4. 2024

Zaradi uvedbe nov… sistema imate možnost celotno besedilo pregledovati tudi v formatu pdf ali html – v zavihku »Celot… ». Če želite svoje pripombe prispevati na kak drug način, me, prosim, obvestite. V pomoč p… krat t. i. **utemeljitve** oziroma komentarji predlaganih rešitev: za tuje jezike na nasl… vje *Glasovno-črkovne premene* na naslovu – povezava).

Obveščanje širšega sestava

ZRC SAZU

From: Helena Dobrovoljc <helena.dobrovoljc@zrc-sazu.si>
Subject: Novo pravopisno poglavje in posodobljeno spletišče
Date: 06. julij 2017 12:40:15 GMT+2
To: pk2@zrc-sazu.si

Spoštovani člani širšega sestava Pravopisne komisije pri SAZU in ZRC SAZU,
za nami je plodno polletje, saj smo s skupnimi močmi uskladili poglavje o krajšavah, v ožjem sestavu pa smo v sodelovanju s specialisti iz širšega sestava (M. Kocjan Barle, D. Kladnik) za pregled pripravili tudi poglavje »Prevzete besede in besedne zveze«, ki je priloženo tej elektronski pošti; nastalo pa je tudi precej slovarskih sestavkov v pravopisnem slovarju.
Prosim vas, da nam do **15. septembra 2017** posredujete svoje pripombe in predloge, mnenja na poglavje o prevzemanju. Zaradi sprememb, ki jih pričakujemo, še nismo oštevilčili členov v pravilih. Povsem delovnega značaja so tudi barve in znamenja razdelkov (pisala, roke), ki nam pomagajo pri lažjem razpoznavanju stopnje obveznosti pravila oziroma slogovnega napotka.
Ob tem vas obveščam tudi, da je posodobljen arhiv na našem spletišču v zavihku «Dokumenti« <**http://pravopisna-komisija.sazu.si**>:

1. dodani so vsi zapisniki sej, iz katerih so razvidne utemeljitve odločitev;
2. preberete lahko gradivo, pripravljeno za seje;
3. objavljeni so zadnji čistopisi poglavij »Pisna znamenja«, »Velika in mala začetnica«, »Krajšave«, »Prevzete besede in besedne zveze«.

Naslov spletišča: http://pravopisna-komisija.sazu.si
Uporabniško ime: **pk**
Geslo: [redacted]
Zavihek: **Dokumenti**
Ker se problematika prevzemanja tesno povezuje z glasoslovnimi, oblikoslovnimi in besedotvornimi načeli, se bomo v nadaljevanju, torej jeseni, posvetili najprej tem problemom, šele nato pa poglavjema »Ločila« in »Pisanje skupaj ali narazen«.
Želim vam prijetne poletne dni,
Helena Dobrovoljc

Evropske prakse in javna razprava

Javna razprava	Delna razprava, posvet z izbranimi organizacijami	Ni razprave
Hrvaška (2013)	Nizozemska (1995–2006)	Poljska (2024–2026)
Slovaška (1952–1953)	Češka (1993–1994)	Latvija
Norveška (2011)	Nemčija (1993–2006)	Litva
	Danska (2012, 2024)	Švedska
	Španija (2010)	Finska
		Islandija
		Italija
		Estonija

Letne spletne posodobitve pravopisa/črkovalnika (strojni prevod spletišča)

Danski pravopisni slovar 5.1, ki je revidirana izdaja 5. izdaje slovarja iz leta 2024, je zdaj na voljo na spletni strani ro.dsn.dk.

Posodobitev *slovarja črkovanja* vsebuje naslednje spremembe:

- Uvedba imperativnih oblik za skoraj vse glagole v slovarju
- 68 nenačelnih sprememb norm
- 123 novih iskalnih besed
- Spremembe, med drugim, pravil črkovanja, § 30.3 o velelnikih in § 43 o ločilih in ločilih .

Slovenija: javna razprava kot izboljšanje predloga

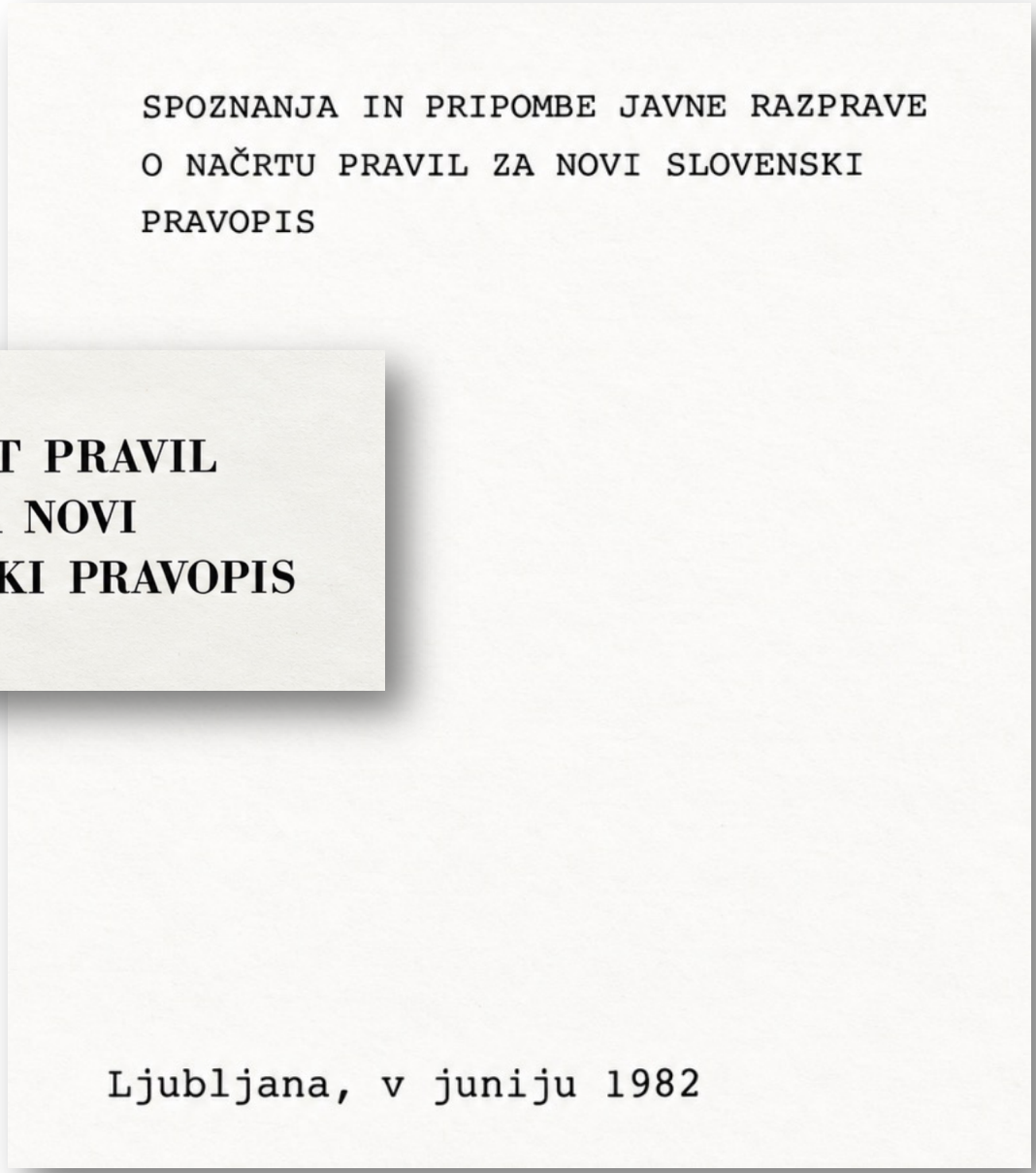
SPOZNANJA IN PRIPOMBE JAVNE RAZPRAVE
O NAČRTU PRAVIL ZA NOVI SLOVENSKI
PRAVOPIS

NAČRT PRAVIL
ZA NOVI
SLOVENSKI PRAVOPIS

Ljubljana, v juniju 1982

»V Načrtu je morda **preveč dvojnic**. Od javne razprave pričakujemo, da bo nakazala, v katero smer bi bilo bolje iti, in predlagala odpravo katere izmed njih, saj dvojnice pravzaprav obremenjujejo spomin in delajo pisavo neenotno. **Javna razprava bo morda prav tako dala pobudo za boljše rešitve in izpopolnitve**.«
(*Načrt pravil za novi slovenski pravopis* 1981, str. 6)

Revizija po javni razpravi

ZRC SAZU

Anketa 2020

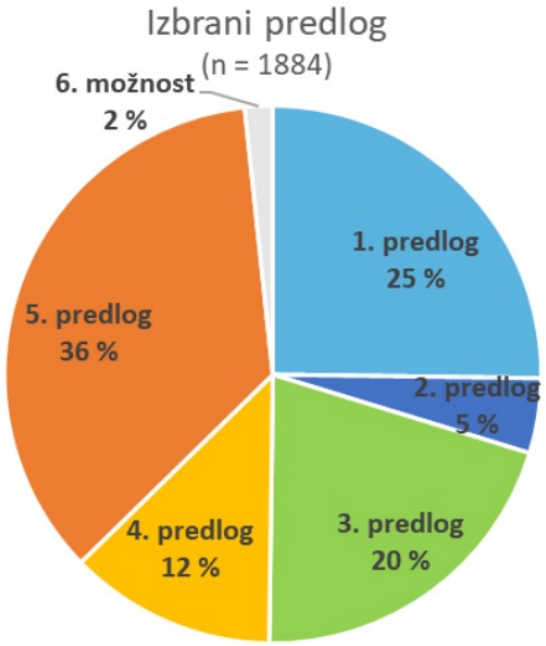

36 % proti spremembi
25 % vse z veliko
20 % z veliko le krajevna imena

Javna razprava 2021, 2026

84 % proti spremembi

Razlogi

– Tradicija, ustaljenost
– Nasprotovanje lokalnih govorcev
– Dragocena posebnost slovenščine
– Stroški (zamenjava krajevnih tabel, uradnih dokumentov, učbenikov, zemljevidov, različne signalizacije, obrazcev, evidenc in drugih gradiv)
– Kljubovanje vplivu angleščine

Umik reforme: začetnica pri krajevnih imenih

Z veliko začetnico pišemo **vse neprve sestavine** (*Zidani Most*, *Gornji Grad*, *Kranjska Gora*), razen predlogov (*Mosta na Soči*) in ***vas***, ***mesto***, ***trg***, ***kraj***, ***naselje***, ***selo***, ***selce***, ***vesca.***

Primeri: *Slovenska vas*, *Novo mesto*, *Stari trg pri Ložu*, *Opatje selo*, *Uršna sela*, *Dolenje selce*, *Spodnja vesca*, *Senčni kraj*, *Podjetniško naselje Kočevje*.

Odgovori kritikam

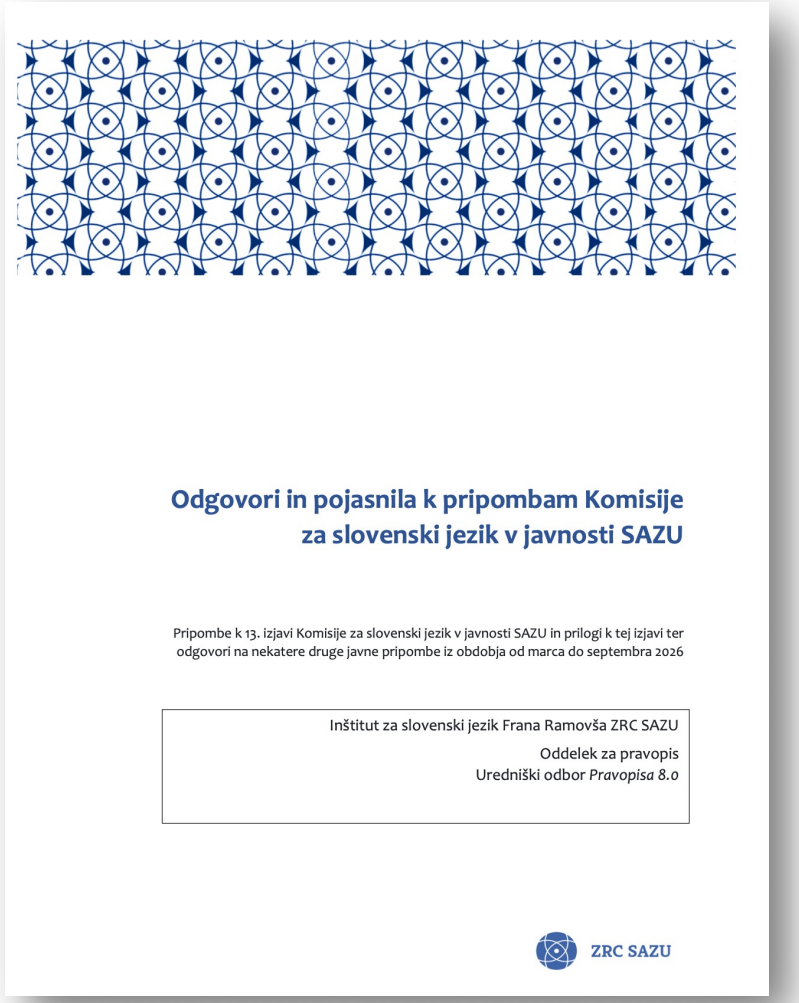

Odgovori in pojasnila k pripombam Komisije za slovenski jezik v javnosti SAZU

Pripombe k 13. izjavi Komisije za slovenski jezik v javnosti SAZU in prilogi k tej izjavi ter odgovori na nekatere druge javne pripombe iz obdobja od marca do septembra 2026

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU
Oddelek za pravopis
Uredniški odbor *Pravopisa 8.0*

ZRC SAZU

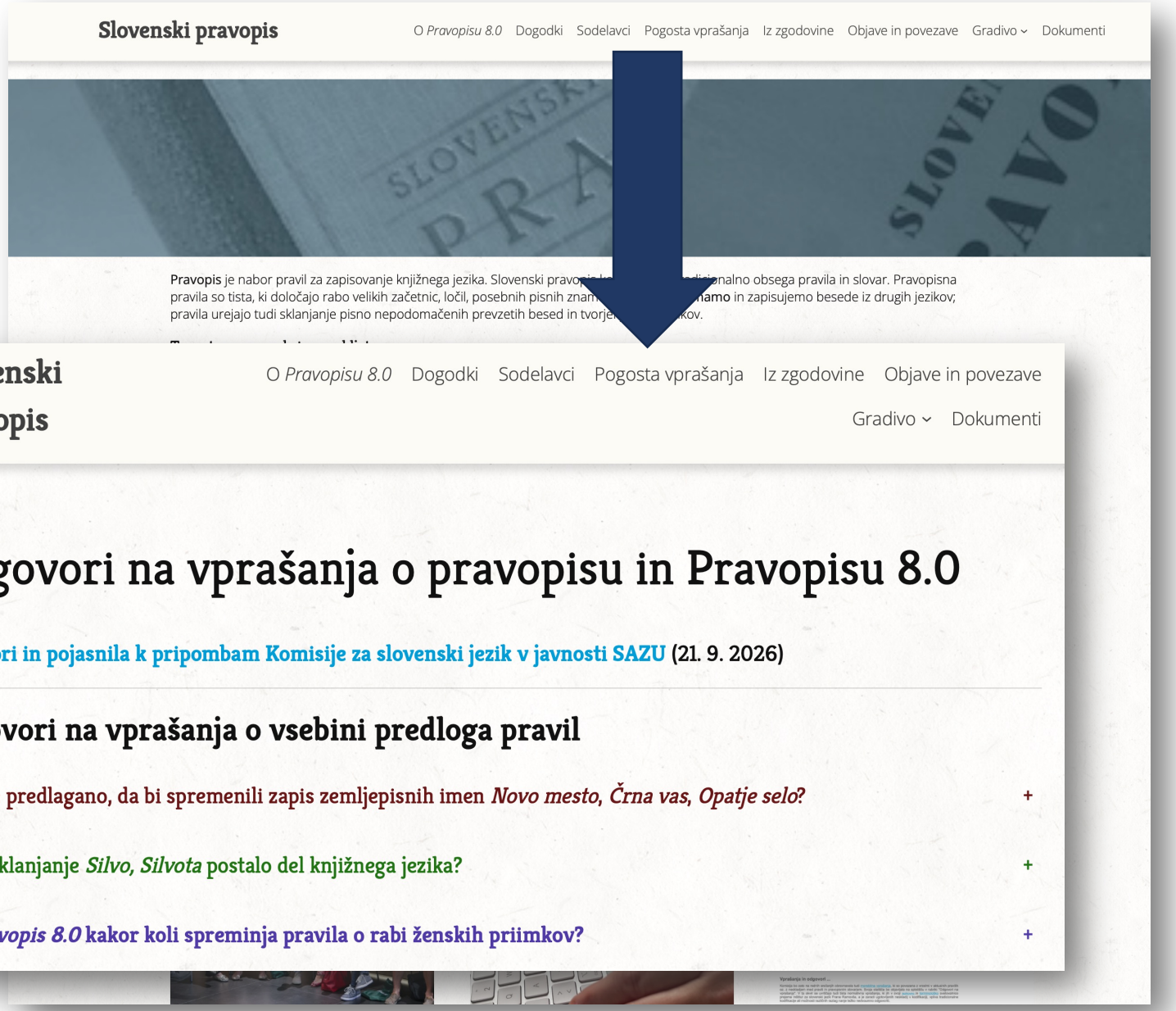

Spletna stran: Slovenski pravopis ... https://slovenski-pravopis.si/pogosta-vprasanja/

1. Besedilo, objavljeno za javno razpravo, **ni končni pravopis**.

2. Revizija pomeni **ponovno usklajevanje celote, celotnih pravil**.

3. Pravopisi že od prvega dalje opisujejo tudi pojave na meji knjižnosti, s katerimi opozarjajo na pogoste napake v knjižnem jeziku. Sklanjanje *Srečo, Srečota* je v *Pravopisu 8.0* označeno kot **pogovorno**.

4. Pravopis ne določa **statusa zemljepisnih imen**. Določa njihov **zapis**, ko je imenski status ugotovljen. (slovenska Istra)

5. Normativnost je **lastnost knjižnega jezika**, ne posamezne vrste priročnika. Pravopis in slovar ne moreta določati dveh različnih norm. Zato Pravopis 8.0 vključuje tudi dogovore skupine, zadolžene za normativnost.

6. Kjer je pravopisna rešitev **dogovorna** (začetnica), je v Pravopisu 8.0 cilj **enotnost**.

7. Pravopis 8.0 ne spreminja rabe **ženskih priimkov**, temveč natančneje opisuje njene možnosti in omejitve.

ZRC SAZU